

**„Prawdziwa wolność jest pierwszą cechą człowieczeństwa”
– różne wymiary wolności od lat siedemdziesiątych XX wieku do chwili obecnej.
Ogólnopolska konferencja naukowa
w 40. rocznicę śmierci błogosławionego ks. Jerzego Popiełuszki”**

17–18 października 2024 r.

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego
ul. Plac Teatralny 2, 87-100 Toruń

Program konferencji

17 października

9.00 Uroczyste rozpoczęcie konferencji

Sesja I: Kościół w obliczu totalitaryzmu

Prowadzenie: dr hab. Sylwia Galij-Skarbińska, prof. UMK

9.20 **prof. dr hab. Mirosław Golon** (UMK) – *Katastrofa realnego socjalizmu czy szansa na reformę. Partia komunistyczna wobec wolności związkowych na peerelowskiej prowincji w latach 1980-1981 (na przykładzie wybranych ośrodków)*

9.40 **dr hab. Mariusz Krzysztofiński** (IPN Rzeszów) – *„Szczypanie duchowieństwa” i „walka podjazdowa z Kościołem”. Wybrane przykłady stosowania dezintegracji i dezinformacji operacyjnej przez Departament IV MSW w latach 80. XX wieku*

10.00 **dr Judyta Bielanowska** (ECS Gdańsk) – *Prześladowania religijne i działalność ruchów wyznaniowych na obszarze radzieckich republik nadbałtyckich w latach 70. i 80. XX w. Analiza źródłowa*

10.20 **prof. dr hab. Krzysztof Brzechczyn** (UAM, IPN Poznań) – *Czy pielgrzymka Jana Pawła II w czerwcu 1979 r. do Polski bezpośrednio przyczyniła się do Sierpnia 1980 roku? Próba analizy metodologicznej*

10.40 **dr hab. Krzysztof Sychowicz, prof. Akademii Łomżyńskiej** (IPN Białystok, Akademia Łomżyńska) – *Kościół katolicki w Polsce północno-wschodniej wobec przemian prawnych, społecznych i politycznych w latach 1983-1989*

11.00 – 11.40 Dyskusja, przerwa kawowa

Sesja II: Ks. Jerzy Popiełuszko – niezłomny kapelan „Solidarności”, męczennik i błogosławiony Kościoła

Prowadzenie: prof. dr hab. Wojciech Polak

11.40 **dr hab. Łucja Marek** (IPN Kraków) – *Bojownik za wiarę. Myśli i rezonans nauczania ks. Jerzego Popiełuszki*

12.00 **ks. dr Adam Jeszka, dr Jan Wólkowski** (UMK Toruń) – *Męczeństwo bł. ks. Jerzego Popiełuszki w nauczaniu św. Jana Pawła II. Refleksje teologiczno-filozoficzne*

- 12.20 **dr hab. Cecylia Kuta** (IPN Kraków, UPJPII Kraków) – *Reakcje krakowskiej prasy drugiego obiegu na zabójstwo ks. Jerzego Popiełuszki i morderstwa na tle politycznym w latach osiemdziesiątych XX wieku*
- 12.40 **dr Krzysztof Osiński** (IPN Bydgoszcz) – *Reakcje mieszkańców Bydgoszczy na porwanie i śmierć ks. Jerzego Popiełuszki*

13.00 Dyskusja

Sesja III Ks. Jerzy Popiełuszko – niezłomny kapelan „Solidarności”, męczennik i błogosławiony Kościoła

Prowadzenie: ks. dr Michał Damazyn

- 14.20 **dr hab. Paweł Stachowiak, prof. UAM** (UAM Poznań) – *Ks. Jerzy Popiełuszko i kard Józef Glemp. Analiza relacji*
- 14.40 **ks. dr Antoni Poniński** – *Cenzura wobec relacji z procesu toruńskiego (na przykładzie relacji w „Ładzie Bożym”)*
- 15.00 **dr hab. Jarosław Wąsowicz SDB** (Salezjański Instytut Teologiczny w Krakowie) – *Patron Polski umęczonej. Święty Maksymilian Maria Kolbe i jego wpływ na życie i nauczanie ks. Jerzego Popiełuszki*
- 15.20 **Krzysztof Kolczyński** – *Dramatyczne okoliczności związane z upamiętnieniem postaci bł. ks. Jerzego Popiełuszki na Warmii i Mazurach*
- 15.40 **Piotr Skrzypiński** (UAM Poznań) – *Ks. Jerzy Popiełuszko w świetle propagandy PRL*
- 16.00 **Radosław Anasz** (UMK Toruń) – *Błogosławiony ks. Jerzy Popiełuszko w wierszu i muzyce - przyczynek do szczegółowych badań*

16.20 – 16.40 dyskusja, przerwa kawowa

Sesja IV Księża niezłomni wobec komunistycznego reżimu

Prowadzenie: dr hab. Sylwia Galij-Skarbińska, prof. UMK

- 16.40 **Artur Brożniak** (IPN Rzeszów) – *Ks. Stanisław Czenczek kapłan „Solidarności”*
- 17.00 **Łukasz Sołtysik** (IPN Wrocław) – *Zarys działalności ks. Stanisława Orzechowskiego „Orzecha” jako duszpasterza środowisk opozycji we Wrocławiu 1980-1989*
- 17.20 **ks. dr Michał Damazyn** (UMK) – *Ks. Wojciech Dzierżgowski – wierny syn Kościoła i Ojczyzny*

17.40 Dyskusja i zakończenie pierwszego dnia obrad

18 października

Sesja V Księża niezłomni wobec komunistycznego reżimu

Prowadzenie: prof. dr hab. Wojciech Polak

- 9.00 **ks. prof. dr hab. Józef Marecki** (IPN Kraków) – „*Walczył o prawdę i Ojczyznę*”. *O. Ryszarda Ślebody OFMCap życie niepokorne*
- 9.20 **prof. dr hab. Waldemar Rozynekowski** (UMK Toruń) – „*Chcemy dzisiaj naszą modlitwą ogarnąć wszystkie bolesne sprawy naszej Ojczyzny. Zwłaszcza zaś tych, którzy dla niej cierpią najbardziej*” – *pamięć bł. ks. Jerzego Popiełuszki o cierpiących dla Ojczyzny*
- 9.40 **dr Paweł Fornal** (IPN Rzeszów) – *W walce z dwoma totalitaryzmami... Ksiądz Piotr Moch (1909-1981) jako przykład niezłomnej postawy wobec nieludzkiego systemu*
- 10.00 **dr hab. Elżbieta Wojcieszek** (IPN Poznań) – *Duszpasterstwo Ludzi Pracy i Duszpasterstwo Rolników Indywidualnych – wsparciem Kościoła katolickiego dla organizujących się grup i środowisk opozycyjnych w latach osiemdziesiątych XX wieku*

10.20 – 11.00 Przerwa kawowa, dyskusja

Sesja VI Machina komunistycznych represji

Prowadzenie: ks. dr Michał Damazyn

- 11.00 **prof. dr hab. Wojciech Polak** (UMK) – *Prześladowania Kościoła katolickiego w Toruniu w latach osiemdziesiątych XX wieku*
- 11.20 **dr Franciszek Dąbrowski** (IPN Warszawa, Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie) – *Najnowszy stan i potrzeby wydań źródłowych dokumentacji aparatu bezpieczeństwa dotyczącej księdza Jerzego Popiełuszki*
- 11.40 **Marcin Myśliński** (Wydawnictwo św. Macieja Apostoła Lubliniec) – *Wypadek samochodowy czy morderstwo? Kulisy wypadku w Białobrzegach w dniu 30 listopada 1984 roku*
- 12.00 **dr Marta Milewska** (IPN Warszawa, Akademia Finansów i Biznesu Vistula w Warszawie) – *Prawda w inskrypcjach ukryta, czyli o Izbie Pamięci Strzelecka 8, poświęconej Więźniom Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego przy ul. Strzeleckiej 8 w Warszawie*
- 12.20 **dr Małgorzata Zamojska** (Bydgoska Szkoła Wyższa) – „*Wolność jako wierność samemu sobie*” (Jan Paweł II). *Zasadnicza służba kleryków w PRL jako przykład „zielonego internowania”*. *Analiza porównawcza*
- 12.40 **dr hab. Sylwia Galij-Skarbińska, prof. UMK** (UMK) – *Pierwsze próby rozliczenia komunistycznych zbrodni jesienią 1989 roku - Sejmowa Komisja Nadzwyczajna do Zbadania Działalności MSW*

13.00 Dyskusja

Zakończenie konferencji